

باسلام واحترام ،در ادامه مباحث دوجلسه ی قبلی دراین جلسه از شما عزیزان می خواهم که مطالب راباجدیت مطالعه نموده و تمارین داده شده رابادقت انجام دهید؛ چراکه اگر صرف مطالعه باشد و هرگز تمرین و ممارست دریادگیری نداشته باشیم میتوان گفت: فقط نسبت به آموزش قرآن اطلاعاتی داریم اما اطلاعاتمون کاربردی نخواهند بود، لذا تاکید می کنم پس از هر درس به تمرین هایی که ارائه شده بیشتر توجه کنید.

صداهای کشیده:

لازم است قبل از ورود به صداهای کشیده کلمات زیر رابا حرکت های کوتاه بخوانید:

رُسُلٌ كَبَرٌ اُذُنٌ نَرِيْ كُتُبٌ جَلَسَ سَجِدَ اِيْلَ
فُتِحَتْ رُسُلِكَ لَقُضِيَ عُنُقِكَ سَنَسِمُ
اَجَدَهُمْ فَبَصَرُكَ عَصَدَكَ يَعِدُّكُمْ سَجَدَكَ

صداهای کشیده در قرآن به شکل های زیر هستند:

- صدای کشیده فتحه (— می شود ا)
- صدای کشیده کسره (— می شود ی)
- صدای کشیده ضمه (— می شود و)

به صداهای کشیده، اصطلاحاً حروف مدی نیز گویند: الف مدی، یاء مدی، واو مدی

به عنوان نمونه:

• فَتَبَارَكَ > فَ تَ بَا رَكَ مَعِيشَتَهَا > مَ عِی شَ تَ هَا

«مد» در لغت به معنای: امتداد و کشش می باشد.

تعداد حروف مدّی در عبارت (رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا) را بنویسید.

{الف مدّی}

هرگاه بعد از حرف مفتوح الفی قرار گیرد (— ا) این الف باعث دوبرابر شدن مد و کشش صدای فتحه می شود. از این رو به آن «الف مدی» می گویند. به مثال های داده شده توجه کنید:

ت ا — ا — با — ا — با — که می خوانیم : تَابَا

حال کلمات زیر را با هم با صدایی دوبرابر فتحه می خوانیم و نه بیشتر:

حَالَ سَارَ تَابَ كَادَ مَادَا نَبَاتَ ثَابِيَّ

يَدَاكَ يَجَانِبِ نُسَارِعُ عَذَابُ سَادَتُنَا فَمَاكَانَ

نکته اول: صدای الف مدی نزد تمامی حروف یکسان نمی باشد، یعنی قانون این بود که «ا» را هرجامی دیدیم چون از فتحه درست شده می بایست دوبرابر فتحه ادا می کردیم؛ اما یک تبصره بسیار مهم هم وجود دارد که الف مدی، اگر پس از این هشت حرف که ذاتا صدای پرحجم و درشتی دارند، بیاید «خ-ص-ض-ط-ظ-غ-ق-ر» ما الف را پرحجم و درشت، دقیقاً شبیه «آ» در فارسی می خوانیم. به مثال های زیر توجه کنید:

خَافَ رَانَ صَاقَ قَالَ ظَاهِرَ طَالِبَ
يُطَافُ أَصَابَ عَصَاكَ غَالِبَ

نکته دوم: در نگارش اولیه، الف مدی بعضی از کلمات را نمی نوشتند. اما بعدها برای سهولت در تلاوت الف کوچکی در کنار حرف مفتوح (ـَ) می گذاشتند که لزوم تلفظ را برای ما روشن می کند و هم اکنون در بسیاری از رسم الخط ها این الف کوچک گذاشته می شود، مانند:

لَكِنْ: لَآكِنْ - جَاهِدَ: جَاهِدَ قَاتِلَ: قَاتِلَ رَوَّاسِي: رَوَّاسِي ذَلِكَ: ذَلِكَ

سؤال: آیا نحوه ی علامت گذاری الف مدی در قرآن های با رسم الخط فارسی اف کوچک بالای حرف قرار می گیرد یا نه؟

پاسخ: معمولاً در رسم الخط فارسی، فتحه ی قبل از الف مدی رابه صورت ایستاده علامت گذاری کرده اند، تانسانگر تلفظ فتحه با صدای کشیده باشد:

جَاهِدَ - عَاهِدَ بِلِسَانِكَ مَشَارِقَ قَانَتِينَ نَسَاحِرُ

در مواردی که الف مدی در نگارش اولیه نوشته نشده، در قرآن هایی با رسم الخط فارسی، فتحه ی حرف رابه صورت ایستاده می نویسند تا دلالت بر تلفظ فتحه با صدای کشیده باشد:

إِلَهَ - قَانِتَاتَ - ذَلِكُمْ - إِلَهَكَ وَإِلَهَنَا - سَمَاتَ - لَ

تمرین:

۱- نوشتن صدای کشیده الف رادر دور رسم الخط فارسی و دور رسم الخط عربی (از جمله خط عثمان طه) با هم مورد بررسی قرار دهید.

۲- کلمات زیر را با در نظر گرفتن درشتی و نازکی الف مدی با دقت خوانده و سپس در کلمات مشخص کنید.

رَانَ - مُقَامَ - غَالِبَ - ظَاهِرُ - أَصَابَ - عَصَاكَ - يُطَافُ - يُضَاعَفُ - ثَمَرَاتِ

دَحَاهَا - خَاتَمَ - حَارَبَ - أَرَادَا - عِظَامَ - صَالِحَاتِ - خِلَافَكَ - أَرَادُنَا - بَضَاعَتُنَا - مَغَارِبَهَا

{پاء مدّی}

«پی»؛ یعنی یائی که ماقبل آن کسره باشد. به این یاء، یاء مدّی گویند چرا که باعث دو برابر مدّ و کشش صدای کسره می شود.

نکته بسیار مهم این جاست که برخلاف الف مدّی که دارای تلفظ فارسی به صورت درشت و عربی بود، صدای یاء مدّی همه جا به یک شکل می باشد. صدای آن همان صدای کسره (همانند صدای «ای» در فارسی) می باشد منتها به همراه کشش دو برابر.

حروف زیر را با توجه به صدای کوتاه و یاء مدّی بخوانید:

(ء - عِی) - (بِی - بِ) - (تِ - تِی) - (ثِی - ثِ)
 (جِ - جِی) - (حِی - حِ) - (خِی - خِ) - (دِی - دِ)
 (ذِی - ذِ) - (رِی - رِ) - (زِی - زِ) - (سِی - سِ)
 (شِی - شِ) - (صِی - صِ) - (ضِی - ضِ) - (طِی - طِ)
 (ظِی - ظِ) - (عِی - عِ) - (غِی - غِ) - (فِی - فِ)
 (قِی - قِ) - (کِی - کِ) - (لِی - لِ) - (مِی - مِ)
 (نِی - نِ) - (وِی - وِ) - (هِی - هِ) - (یِی - یِ)

. تمرین :

لطفاً کلمات زیر را به هر دو صورت تفکیکی (بخش بخش) و ترکیبی بیان کنید:

رُسْلِی - یُرِیدُ - اُنِیبُ - نُسْکِی - قَمِیصِی - سَبِیلِی - غَنَمِی - مَدِینِیَنَ

تمرین کاربردی:

۱- حروف زیر را با توجه به درشتی و نازکی آنها بخوانید.

صَدِیقِینَ - یَقِینَ - مَدِینِینَ - بَذَاتِ - سَمَلَوَاتِ
 عَلَمِینَ - اَآخِرِینَ - اَآلَاءِ - مِیْثَاقَ - خَلِیدِینَ
 رِعَايَتِهَا - بَعِصَمَ - اُزَیدَ - لَآئِلَتِنَا - قَدْرِینَ
 نَلْصِرِینَ - مَلِیکَ - نِسَاءَنَا - کَاذِبِینَ - خَشِیعِینَ

۲- حروفی که در سوره نصر فتحه و کسره (کوتاه و کشیده) دارند هر کدام را در ستون ویژه خود بنویسید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ
 يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
 وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

۴	۳	۲	۱
— ی	—	اَ	—
فِي	اِ	ذَا	ءَ

Full-screen Snip

۳- کلمات هر خط را با يك نفس به صورت روان و پیوسته بخوانید، هرگاه روی هر کلمه نفی گیری کردید بلافاصله برگردید از ابتدا بخوانید:

خط ۱: کَلْبَيْنَ - لَحَافِظِينَ - فَكِهِينَ - بِهِ - اَبِيهِ
 خط ۲: طَعَامِهِ - حَلْزِينَ - صَرْمِينَ - كَصَاحِبِ
 خط ۳: ظَلَمِينَ - مَعِيَ - سَعْتِهِ - سِيرَتَهَا - لِسَانِي
 خط ۴: يَمِينِهِ - رَحِمْنَا - خَلِدِينَ - قَالَ هِيَ عَصَايَ
 خط ۵: بِكَلَمَتٍ - فِي سَبِيلِهِ - مَكْثِينَ - عِضِينَ
 خط ۶: عِبَادِهِ - خَافَ مَقَامِي - وَخَافَ وَعِيدَ - وَرَأَيْهِ
 خط ۷: خَيْفَتِهِ - رِيحَ - بِقَمِيصِي - لَفِيَ ضَلَالِكَ
 خط ۸: مَنَابٍ - مِثْلَهُ - لَخَطِيعِينَ - كَذِبِينَ
 خط ۹: طَلَعِينَ - بِلِسَانِكَ - ءَامِنِينَ - ءَايَلَتَنَا - صِرَاطِ
 خط ۱۰: صَاحِبَتِهِ - فِي سَقَرٍ - بِشِمَالِهِ - مَوَآخِرَفِيهِ

{واو مدّی}

«و»؛ یعنی واوی که ماقبل آن ضمّه باشد به این واو، واو مدّی گویند چرا که باعث دو برابر مدّ و کشش صدای ضمّه می شود. صدای واو مدّی همه جا به یک شکل می باشد. صدای آن همان صدای ضمّه (همانند صدای «او» در فارسی) می باشد منتهی به همراه کشش دو برابر.

تمرین: لطفاً کلمات زیر را به هر دو صورت تفکیکی (بخش بخش) و ترکیبی بیان کنید:

أَقُولُ - قُلُوبٌ - صُدُورٍ - قَارُونَ - قَادِرُونَ - فَعَقَرُوهَا - فَذَبْحُوهَا - يُخَادِعُونَ - يَتَلَاوَمُونَ

حروف زیر را بادقت بخوانید.

(ء - ءو) - (ب - بو) - (ت - تو) - (ث - ثو) -
 (ج - جو) - (ح - حو) - (خ - خو) - (د - دو) -
 (ذ - ذو) - (ر - رو) - (ز - زو) - (س - سو) -
 (ش - شو) - (ص - صو) - (ض - ضو) - (ط - طو) -
 (ظ - ظو) - (ع - عو) - (غ - غو) - (ف - فو) -
 (ق - قو) - (ك - كو) - (ل - لو) - (م - مو) -
 (ن - نو) - (و - وو) - (ه - هو) - (ي - یو) -

تمرین کاربردی:

۱- کلمات زیر را به صوط بخش، بخش بخوانید:

لَقَدِرُونَ - يُسَارِعُونَ - يَكَادُونَ - خَاشِعُونَ - يَرِثُونَ
 فَاِلْعُلُونَ - مَلُومِينَ - لَنَاجِبُونَ - مُوَاقِعُوهَا - نُوحِي
 صَوَامِعَ - حُرْمَتِ - مَنَافِعَ - تُوعَدُونَ - شَاكِرُونَ
 يُجَادِلُ - مَعَهُو - عَمِلُوا - ءَامَنُوا - جَاءَهُو

خط ۱: صَبَرُوا - وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ - أَرَادُوا - كَفَرُوا
خط ۲: هُدُوا - أُعِيدُوا فِيهَا - وَذُوقُوا - أَلَسَاءَ مَا يَزِرُونَ
خط ۳: فَجَعَلَهُ - مَالَهُ - هَادُوا - وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ
خط ۴: أَطِيعُوا - يُرِيدُونَ - يَتَحَاكَمُوا - لِيَذُوقُوا - أُمِرُوا
خط ۵: جَاءُوكَ - تَخَافُونَ - تَسَاءَلُونَ - وَثَلَاثَ وَرُبْعَ
خط ۶: وَأَوْ ذُوا فِي سَبِيلِي - ظَلَلَهُ - بِذُنُوبِ عِبَادِهِ
خط ۷: وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا - كَانُوا كَذِبِينَ - خَتَمَهُ
خط ۸: وَنَرِثُهُ - مَا يَقُولُ - أَخَاهُ هَارُونَ - كَفَرُوا بِآيَاتِنَا
خط ۹: أُوْتِيَ - كِتَابَهُ وَبَيَمِينِهِ - مُلْكُوهُ - وَلَا يَزَالُونَ
خط ۱۰: تِلَاوَتِهِ - لَهُ وَقَلْنَتُونَ - وَقَوْمَهَا وَعَدْسَهَا وَبَصِلَهَا

۲- حروفی را که دارای فتحه، کسره و ضمه (کوتاه یا کشیده) می باشند از سوره کافرون بیابید و هر کدام را در ستون ویژه خود در جدول بنویسید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَأَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

[illegible]